

Izglītības programmas paraugs

Darba aizsardzība un drošība 20P 862 00

Profesionālās izglītības programmas veids	Profesionālās pilnveides izglītības programma
Profesionālās izglītības programmas nosaukums	Specializēto zināšanu apguve darba aizsardzības jomā <i>[nozāres nosaukums]</i>
Prasības attiecībā uz iepriekš iegūto izglītību	Apgūta darba aizsardzības pamatlīmeņa zināšanu izglītības programma vai darba aizsardzības koordinatori nozarē „Būvniecība, ieguves rūpniecība un karjeru izstrāde” – apgūta darba aizsardzības pamatlīmeņa zināšanu izglītības programma vai tās teorijas sadaļa (Grozīts saskaņā ar MK 01.07.2014. noteikumiem Nr.358)
Profesionālās izglītības programmas īstenošanas ilgums	40 stundas
Profesionālās izglītības programmas ieguves forma	Klātiene
Izglītības dokuments, kas apliecina profesionālās izglītības programmas apguvi	Profesionālās pilnveides izglītības apliecība

Programmas apraksts

Profesionālās izglītības programmas mērķis:

Izglītības procesa rezultātā darba aizsardzības speciālistiem sniegt specifiskas zināšanas par darba vides riska faktoriem un citiem ar darba aizsardzību saistītiem jautājumiem attiecīgajā [nozares nosaukums] nozarē, kā arī veidot prasmes un iemaņas, lai spētu vadīt un organizēt darba aizsardzības nodrošināšanai nepieciešamos pasākumus nozares uzņēmumā.

Profesionālās izglītības programmas vispārizglītojošie un profesionālie uzdevumi:

1. Apgūt zināšanas un prasmes vadīt un organizēt darba aizsardzības prasību īstenošanu attiecīgās nozares uzņēmumā.
2. Spēt izveidot, sakārtot un sistematizēt darba aizsardzības dokumentāciju attiecīgās nozares uzņēmumā.
3. Apgūt mērķtiecīgi izmantot teorētiskās un praktiskās zināšanas darba aizsardzības darba organizēšanā attiecīgā tautsaimniecības nozarē vai konkrētā darbības jomā.
4. Paaugstināt savu kompetences līmeni darba aizsardzībā.

Profesionālās izglītības programmas īstenošanai ieteicamās mācību metodes:

Izglītības iestādes izvēlas mācību metožu kopumu un ieraksta tās, kuras konkrētā programmas apgūvē lietos atbilstoši pedagoģiskajam procesam un pedagoga izvēlei (mācību metožu aprakstus skat. 2. pielikumā).

Profesionālās izglītības programmas apguves kvalitātes novērtēšana:

Pēc mācību kursa apguves noslēgumā izglītojamais kārtu ieskaiti. Ieskaite var būt mutiska, rakstiska vai arī testa veidā.

Profesionālās pilnveides izglītības apliecību izsniedz personai, kura apgūvusi attiecīgo izglītības programmu un saņēmusi vērtējumu – atzīmi (ne mazāku par 4 – "gandrīz viduvēji" 10 ballu vērtējuma skalā) vai "ieskaitīts" izglītības programmas mācību kursā.

MĀCĪBU PLĀNS

Mācību kurss	Pārbaudījuma veids	Kontaktstundas**		
		Teorija	Prakse / praktiskās mācības	Kopā
Specializēto zināšanu izglītības programma darba aizsardzības jomā*:	Ieskaite	20	20	40
1. Lauksaimniecība, mežsaimniecība un zivsaimniecība				
2. Būvniecība, ieguves rūpniecība un karjeru izstrāde				
3. Pārtikas produktu, dzērienu un tabakas izstrādājumu ražošana				
4. Tekstilizstrādājumu un apģērbu ražošana, mazgāšana un ķīmiskā tīrīšana				
5. Kokapstrāde, mēbeļu ražošana, papīra un papīra izstrādājumu ražošana				
6. Ķīmisko vielu, gumijas, plastmasas un nemetālisko minerālu izstrādājumu ražošana, poligrāfija un ierakstu reproducēšana				
7. Metālapstrāde, elektrisko iekārtu, automobiļu, dzelzceļa lokomotīvu un ritošā sastāva ražošana, kuģu un laivu būve				
8. Elektroenerģija, gāzes apgāde, siltumapgāde, gaisa kondicionēšana, ūdens apgāde, notekūdeņu savākšana, atkritumu apsaimniekošana				
9. Transports un uzglabāšana				
10. Slimnīcu darbība un sociālā aprūpe ar izmitināšanu				
Kopā		20	20	40

* Izglītības iestāde licencējamā programmā norāda nozari vai vairākas nozares saskaņā ar 1. pielikumu

** Izglītības iestādei ir tiesības mainīt programmas kontaktstundu sadalījumu (izņemot praksi), saglabājot negrozītus 90 % no programmas parauga satura un ietverot visus mācību kursus.

Specializēto zināšanu apguve darba aizsardzības jomā*

Apjoms stundās:

teorija	20 stundas
praktiskās mācības	20 stundas

Mērķis un uzdevumi:

Apgūt specializētās zināšanas darba aizsardzības jomā [nozares nosaukums] nozarē, kas ļauj veikt darba aizsardzības speciālista pienākums [nozares nosaukums] nozares uzņēmumā, kurā nodarbināto skaits ir līdz 10.

Nr. p.k.	Tēma un apakštēmas	Taksonomijas līmenis	Stundu skaits		
			Teorija	Praktiskās mācības	Kopā
1.	Situācija darba aizsardzības jomā [nozares nosaukums] nozarē, izmaiņas dinamikā. [nozares nosaukums] nozarē notikušo nelaimes gadījumu darbā un arodslimību statistiskie dati (pēdējos 10 gados).	priekšstats	1	–	1
2.	Nelaimes gadījumi un arodslimības [nozares nosaukums] nozarē, to galvenie cēloņi, piemēri. [nozares nosaukums] nozarē uzņēmumos notikušo nelaimes gadījumu izmeklēšanas specifika.	pielietošana	1	1	2
3.	[nozares nosaukums] nozarē izmantotās tehnoloģijas, specifiskie darbi, t.sk. nozarē izmantojamās bīstamās iekārtas un darba aprīkojums. Drošības prasības aprīkojumam.	pielietošana	3	–	3
4.	Darba aizsardzības organizācija [nozares nosaukums] nozares uzņēmumā: a) prasības darba aizsardzības speciālistiem; b) sadarbība ar ārpakalpojumu sniedzējiem; c) normatīvo aktu prasības attiecībā uz darba aizsardzības dokumentāciju.	izpratne	1	–	1
5.	Darba vides riski [nozares nosaukums] nozarē, to samazināšanas un novēršanas organizatoriskie un tehniskie pasākumi: • mehāniskie faktori; • fizikālie faktori; • putekļi, t.sk. kancerogēnie putekļi; • ķīmiskās vielas un maisījumi	izpratne	4	4	8

Nr. p.k.	Tēma un apakštēmas	Taksonomijas līmenis	Stundu skaits		
			Teorija	Praktiskās mācības	Kopā
	(marķēšanas, glabāšanas, atkritumu apsaimniekošanas prasības); <ul style="list-style-type: none"> • ergonomiskie faktori; • bioloģiskie faktori; • psihosociālie faktori; • elektrodrošība, ugunsdrošība un sprādzienbīstamība. 				
6.	Darba vides riska novērtēšana, t.sk. darba vides laboratoriskie mērījumi [nozares nosaukums] nozarē: <ul style="list-style-type: none"> • putekļi; • ķīmiskās vielas; • troksnis; • vibrācija (plauksta-rokas, visa ķermeņa); • apgaismojums; • mikroklimats. 	izpratne	2	6	8
7.	Individuālie aizsardzības līdzekļi (IAL) [nozares nosaukums] nozarē, to veidi, izvēle, lietošana, uzglabāšana, pārbaudes	pielietošana	1	1	2
8.	Drošības zīmes un signālkrašojums, to lietošana [nozares nosaukums] nozarē	pielietošana	1	–	1
9.	Obligātās veselības pārbaudes [nozares nosaukums] nozarē	pielietošana	1	–	1
10.	Apmācības prasības [nozares nosaukums] nozarē: <ul style="list-style-type: none"> • darba aizsardzības instrukcijas, instruktāžas; • bīstamo iekārtu apkalpojošā personāla apmācība; • apmācība pirmajā palīdzībā; • cita apmācība (autoiekrāvēju vadītāji utt.). 	pielietošana	1	7	8
11.	Specifiskās ugunsdrošības prasības [nozares nosaukums] nozarē	izpratne	2	–	2
12.	Rīcības organizēšana ārkārtas situācijās [nozares nosaukums] nozarē (specifiskas prasības pirmās palīdzības sniegšanā, ugunsdrošība, evakuācija utt.)	pielietošana	2	–	2
Noslēguma pārbaudījums			–	1	1
Kopā			20	20	40

Izmantojamie avoti:

Saskaņā ar 1. pielikumu atbilstoši izvēlētajai nozarei.

Programmas īstenošanai nepieciešamie materiālie līdzekļi

Nr. p.k.	Materiālo līdzekļu nosaukums (pa veidiem)	Daudzums
1.	Tehnoloģiskās nodrošinājums	
1.1.	multimediju projektors	viens
1.2.	dators ar interneta pieslēgumu	viens
1.3.	tāfele ar rakstāmpiederumiem	Viena un komplekts
2.	Materiāli, palīgmateriāli u.tml.	
2.1.	Uzskates un izdales materiāli, tai skaitā attēli vai video ar praktiskiem piemēriem darba vietās, kas raksturo darba vides riska faktorus vai īstenotus darba aizsardzības pasākumus, t.sk. labas prakses piemērus attiecīgajā nozarē	atkarībā no grupas apjoma (ne mazāk kā 50 materiāli)
2.2.	Fizikālo riska faktoru mērīšanas ierīces	vismaz vienam faktoram
2.3.	Pirmās palīdzības aptieciņa ar satura aprakstu	vismaz viens komplekts
2.4.	Drošības zīmes un signālkrašojuma lenta	vismaz viena zīme no katras grupas
2.5.	Ugunsdzēsāmie līdzekļi	vismaz viens aparāts no katras grupas
3.	Individuālie aizsardzības līdzekļi	
3.1.	galvas aizsardzības līdzekļi	vismaz viens aizsardzības līdzeklis no katras grupas
3.2.	acu vai sejas aizsardzības līdzekļi	
3.3.	roku aizsardzības līdzekļi	
3.3.	darba apavi aizsardzības līdzekļi	
3.5.	pretkritiena aizsardzības līdzekļi	
3.6.	dzirdes aizsardzības līdzekļi	
3.7.	elpceļu aizsardzības līdzekļi	
4.	Nozarei specifisku instrukciju paraugi	vismaz trīs dažādi piemēri
5.	Nozarei specifisku dokumentu paraugi	
5.1.	Vieglā nelaimes gadījuma izmeklēšanas akts ar atbilstošiem pielikumiem	vismaz viens
5.2.	Darba vides riska novērtējuma dokumentācija	vismaz trīs dažādi
5.3.	Darba aizsardzības pasākumu plāns	vismaz trīs dažādi
5.4.	Nozarē izmantoto ķīmisko vielu vai maisījumu drošības datu lapas	vismaz trīs dažādas
5.5.	Akreditētas laboratorijas mērījumu testēšanas pārskati	vismaz 3 dažādi
6.	Citu dokumentu paraugi, ko regulē darba aizsardzības normatīvie akti attiecīgajā nozarē	atbilstoši nozares prasībām

Pedagogu profesionālā kvalifikācija

Mācību kursa nosaukums	Prasības pedagoga profesionālajai un pedagoģiskajai izglītībai
Specializēto zināšanu apguve darba aizsardzības jomā*	Profesionālā augstākā izglītība darba aizsardzībā, vismaz viena gada praktiskā darba pieredze attiecīgajā nozarē un pedagoģiskā izglītība atbilstoši spēkā esošajiem normatīvajiem aktiem

* Izglītības iestāde licencējamā programmā norāda nozari vai vairākas nozares saskaņā ar 1. pielikumu.

Komercdarbības veidu sadalījums specializēto zināšanu izglītības programmās

Nozares:

1. Lauksaimniecība, mežsaimniecība un zivsaimniecība

A SADAĻA – LAUKSAIMNIECĪBA, MEŽSAIMNIECĪBA UN ZIVSAIMNIECĪBA

1.	01	Visas	Augkopība un lopkopība, medniecība un saistītās palīgdarbības
2.	02	02.1	Mežkopība un citas mežsaimniecības darbības
3.	02	02.2	Mežizstrāde
4.	03	03.1	Zvejniecība

Izmantojamie avoti:

Atgādne lauksaimniecības darbiniekiem. [skatīts 2013. gada 27. martā]. Pieejams:

http://osha.lv/lv/publications/docs/atgadne_lauksaimnieciba.pdf

Atgādne mežizstrādes darbiniekiem. [skatīts 2013. gada 27. martā]. Pieejams:

http://osha.lv/lv/publications/docs/atgadne_mezhizstrade.pdf

Darba aizsardzības prasības, veicot mežizstrādes un meža atjaunošanas darbus. Rīga, 2006, 50 lpp. [skatīts 2013. gada 27. martā]. Pieejams:

<http://www.vdi.lv/admin/files/info%20materiaali/1.2.pdf>

Darba aizsardzības apmācību modulis (mācību programma) profesionālās izglītības iestādēs "Mežsaimniecība un mežsaimniecības tehnika" [skatīts 2013. gada 27. martā]. Pieejams:

<http://visc.gov.lv/saturs/profizgl/metmat.shtml>

Darba aizsardzības apmācību modulis (mācību programma) profesionālās izglītības iestādēs "Lauksaimniecība" [skatīts 2013. gada 27. martā]. Pieejams:

<http://visc.gov.lv/saturs/profizgl/metmat.shtml>

Darba aizsardzības apmācību modulis (mācību programma) profesionālās izglītības iestādēs "Jūrniecība" [skatīts 2013. gada 27. martā]. Pieejams:

<http://visc.gov.lv/saturs/profizgl/metmat.shtml>

Darba aizsardzības prakses standarts lauksaimniecības nozarei. Rīga, 2013, 166 lpp. [skatīts 2013.gada 18. aprīlī]. Pieejams: <http://osha.lv/lv/publications/files/58-2011-prakses-standarts-lauksaimnieciba.pdf>

Lauksaimniecība, Ieteikumi svarīgāko darba vides problēmu risināšanai. Rīga, 2003, 32 lpp. [skatīts 2013. gada 27. martā]. Pieejams:

http://osha.lv/lv/publications/docs/lauksaimnieciba_a5.pdf

Negadījumu novēršana jūrā un zvejnieku drošība. 2007, 50 lpp. [skatīts 2013. gada 27. martā]. Pieejams: <http://osha.lv/lv/publications/files/negadijumu-noversanas-jura-un-zvejnieku-drosiba.pdf>

2. Būvniecība, ieguves rūpniecība un karjeru izstrāde

B SADAĻA – IEGUVES RŪPNIECĪBA UN KARJERU IZSTRĀDE

F SADAĻA – BŪVNICĪBA

5.	08	Visas	Pārējā ieguves rūpniecība un karjeru izstrāde
29.	41	Visas	Ēku būvniecība
30.	42	Visas	Inženierbūvniecība
31.	43	Visas	Specializētie būvdarbi

Izmantojamie avoti:

Ar būvdarbu veikšanu saistīto risku novērtēšanas un novēršanas vadlīnijas. Rīga, 2003, 56 lpp. [skatīts 2013. gada 27. martā]. Pieejams:

http://osha.lv/lv/publications/docs/buvdarbu_vadlinijas.pdf

Atgādne būvdarbu veicējiem [skatīts 2013. gada 27. martā]. Pieejams:

<http://osha.lv/lv/publications/files/atgadne-buvdarbu-veicejiem.pdf>

Atgādne ceļu būvē nodarbinātajiem [skatīts 2013. gada 27. martā]. Pieejams:

http://osha.lv/lv/publications/02082011/03_2010_atgadne_a6_celu_buve_nodarbinajiem_final.pdf

Darba aizsardzības apmācību modulis (mācību programma) profesionālās izglītības iestādēs "Būvniecība" [skatīts 2013. gada 27. martā]. Pieejams:

<http://visc.gov.lv/saturs/profizgl/metmat.shtml>

Darba aizsardzības prakses standarts būvniecības nozarei. Rīga, 2013, 160 lpp. [skatīts 2013.gada 18.aprīlī]. Pieejams: <http://osha.lv/lv/publications/files/54-2011-prakses-standarts-buvnieciba.pdf>

Darba aizsardzības prasības ceļu būvē. Rīga, 2010, 16 lpp. [skatīts 2013. gada 27. martā]. Pieejams:

http://osha.lv/lv/publications/02082011/02_2010_broshura_a5_celu_buve_das_final.pdf

Derīgo izrakteņu izpētes un ieguves vadlīnijas. Rīga, 2003, 88 lpp. [skatīts 2013. gada 27. martā]. Pieejams: http://osha.lv/lv/publications/docs/vadlin_izrakteni.pdf

3. Pārtikas produktu, dzērienu un tabakas izstrādājumu ražošana

C SADAĻA – APSTRĀDES RŪPniecība

6.	10	Visas	Pārtikas produktu ražošana
7.	11	11.0	Dzērienu ražošana
8.	12	12.0	Tabakas izstrādājumu ražošana
24.	32	Visas	Cita veida ražošana

Izmantojamie avoti:

Atgādne pārtikas un dzērienu ražošanā nodarbinātajiem [skatīts 2013. gada 27. martā].

Pieejams: <http://osha.lv/lv/publications/files/atgadne-partikas-razosanas-nodarbinatajiem.pdf>

Darba aizsardzības apmācību modulis (mācību programma) profesionālās izglītības iestādēs "Pārtikas ražošanas tehnoloģijas un izstrādājumu izgatavošana" [skatīts 2013. gada 27. martā].

Pieejams: <http://visc.gov.lv/saturs/profizgl/metmat.shtml>

4. Tekstilizstrādājumu un apģērbu ražošana, mazgāšana un ķīmiskā tīrīšana

C SADAĻA – APSTRĀDES RŪPNIECĪBA

S SADAĻA – CITI PAKALPOJUMI

9.	13	Visas	Tekstilizstrādājumu ražošana
10.	14	Visas	Apģērbu ražošana
39.	96	96.01	Tekstilizstrādājumu un kažokādu mazgāšana un (ķīmiskā) tīrīšana

Izmantojamie avoti:

Darba aizsardzības apmācību modulis (mācību programma) profesionālās izglītības iestādēs "Tekstila un šūto izstrādājumu ražošana" [skatīts 2013. gada 27. martā]. Pieejams:

<http://visc.gov.lv/saturs/profizgl/metmat.shtml>

Darba aizsardzības prasības tekstilizstrādājumu ražošanā [skatīts 2013. gada 27. martā].

Pieejams: <http://osha.lv/lv/publications/files/atgadne-tekstilrazosanas-nodarbinatajiem.pdf>

Darba aizsardzības prasības tekstilrūpniecībā. Rīga, 2011, 11 lpp. [skatīts 2013. gada 27. martā]. Pieejams: <http://osha.lv/lv/publications/files/darba-aizsardzibas-prasibas-tekstilrupnieciba.pdf>

5. Kokapstrāde, mēbeļu ražošana, papīra un papīra izstrādājumu ražošana

C SADAĻA – APSTRĀDES RŪPNIECĪBA

11.	16	Visas	Koksnes, koka un korķa izstrādājumu ražošana, izņemot mēbeles; salmu un pīto izstrādājumu ražošana
23.	31	31.0	Mēbeļu ražošana

Izmantojamie avoti:

Atgādne kokapstrādē nodarbinātajiem [skatīts 2013. gada 27. martā]. Pieejams:

<http://osha.lv/lv/publications/files/atgadne-kokapstrade-nodarbinatajiem.pdf>

Darba aizsardzības apmācību modulis (mācību programma) profesionālās izglītības iestādēs "Kokapstrādes tehnoloģijas un izstrādājumu izgatavošana" [skatīts 2013. gada 27. martā].

Pieejams: <http://visc.gov.lv/saturs/profizgl/metmat.shtml>

Darba aizsardzības prakses standarts kokapstrādes nozarei. Rīga, 2013, 141 lpp. [skatīts 2013.gada 18.aprīlī]. Pieejams: <http://osha.lv/lv/publications/files/56-2011-prakses-standarts-kokapstrade.pdf>

Kokapstrāde un mēbeļu ražošana, Ieteikumi svarīgāko darba vides problēmu risināšanai.

Rīga, 2003, 36 lpp. [skatīts 2013. gada 27. martā]. Pieejams:

<http://osha.lv/lv/publications/docs/kokapstrade.pdf>

6. Ķīmisko vielu, gumijas, plastmasas un nemetālisko minerālu izstrādājumu ražošana, poligrāfija un ierakstu reproducēšana

C SADAĻA – APSTRĀDES RŪPNIECĪBA

12.	17	Visas	Papīra un papīra izstrādājumu ražošana
-----	----	-------	--

13.	18	Visas	Poligrāfija un ierakstu reproducēšana
14.	20	Visas	Ķīmisko vielu un ķīmisko produktu ražošana
15.	22	Visas	Gumijas un plastmasas izstrādājumu ražošana
16.	23	Visas	Nemetālisko minerālu izstrādājumu ražošana

Izmantojamie avoti:

Atgādne ķīmijas rūpniecības darbiniekiem. [skatīts 2013. gada 27. martā]. Pieejams:
http://osha.lv/lv/publications/docs/atgadne_kimija.pdf

Darba aizsardzības apmācību modulis (mācību programma) profesionālās izglītības iestādēs "Ķīmijas tehnoloģijas un biotehnoloģija" [skatīts 2013. gada 27. martā]. Pieejams:
<http://visc.gov.lv/saturs/profizgl/metmat.shtml>

Darba aizsardzības apmācību modulis (mācību programma) profesionālās izglītības iestādēs "Poligrāfija un izdevējdarbība" [skatīts 2013. gada 27. martā]. Pieejams:
<http://visc.gov.lv/saturs/profizgl/metmat.shtml>

Darba aizsardzības prasības papīra un papīra izstrādājumu ražošanā, poligrāfijā un ierakstu reproducēšanas nozarē. Rīga, 2011, 10 lpp. [skatīts 2013. gada 27. martā]. Pieejams:
<http://osha.lv/lv/publications/files/darba-aizsardzibas-prasibas-poligrafija.pdf>

Darba aizsardzības prasības poligrāfijas nozarē [skatīts 2013. gada 27. martā]. Pieejams:
<http://osha.lv/lv/publications/files/atgadne-poligrafija-nodarbinatajiem.pdf>

7. Metālapstrāde, elektrisko iekārtu, automobiļu, dzelzceļa lokomotīvu un ritošā sastāva ražošana, kuģu un laivu būve

C SADAĻA – APSTRĀDES RŪPniecība

17.	24	Visas	Metālu ražošana
18.	25	Visas	Gatavo metālizstrādājumu ražošana, izņemot mašīnas un iekārtas
19.	27	Visas	Elektrisko iekārtu ražošana
20.	29	Visas	Automobiļu, piekabju un puspiekabju ražošana
21.	30	30.1	Kuģu un laivu būve
22.	30	30.2	Dzelzceļa lokomotīvu un ritošā sastāva ražošana

Izmantojamie avoti:

Atgādne metālapstrādes darbiniekiem. [skatīts 2013. gada 27. martā]. Pieejams:
http://osha.lv/lv/publications/docs/atgadne_metalapstrade.pdf

Darba aizsardzības apmācību modulis (mācību programma) profesionālās izglītības iestādēs "Mehānika un metālapstrāde" [skatīts 2013. gada 27. martā]. Pieejams:
<http://visc.gov.lv/saturs/profizgl/metmat.shtml>

8. Elektroenerģija, gāzes apgāde, siltumapgāde, gaisa kondicionēšana, ūdens apgāde, notekūdeņu savākšana, atkritumu apsaimniekošana

D SADAĻA – ELEKTROENERĢIJA, GĀZES APGĀDE, SILTUMAPGĀDE UN GAISA KONDICIONĒŠANA
E SADAĻA – ŪDENS APGĀDE; NOTEKŪDEŅU, ATKRITUMU APSAIMNIEKOŠANA UN SANĀCIJA

25.	35	Visas	Elektroenerģija, gāzes apgāde, siltumapgāde un gaisa kondicionēšana
26.	36	36.0	Ūdens ieguve, attīrīšana un apgāde
27.	37	37.0	Notekūdeņu savākšana un attīrīšana
28.	38	Visas	Atkritumu savākšana, apstrāde un izvietošana; materiālu pārstrāde

Izmantojamie avoti:

Darba aizsardzības apmācību modulis (mācību programma) profesionālās izglītības iestādēs "Elektroenerģētika" [skatīts 2013. gada 27. martā]. Pieejams:

<http://visc.gov.lv/saturs/profizgl/metmat.shtml>

9. Transports un uzglabāšana

H SADAĻA – TRANSPORTS UN UZGLABĀŠANA

32.	49	Visas	Sauszemes transports un cauruļvadu transports
33.	50	Visas	Ūdens transports
34.	51	Visas	Gaisa transports
35.	52	Visas	Uzglabāšanas un transporta palīgdarbības
36.	53	Visas	Pasta un kurjeru darbība

Izmantojamie avoti:

Atgādne transportēšanas un kraušanas darbu veicējiem. [skatīts 2013. gada 27. martā].

Pieejams: http://osha.lv/lv/publications/docs/atgadne_transports.pdf

Darba aizsardzības apmācību modulis (mācību programma) profesionālās izglītības iestādēs "Dzelzceļa transports un dzelzceļa pakalpojumi" [skatīts 2013. gada 27. martā]. Pieejams:

<http://visc.gov.lv/saturs/profizgl/metmat.shtml>

Darba aizsardzības apmācību modulis (mācību programma) profesionālās izglītības iestādēs "Jūrniecība" [skatīts 2013. gada 27. martā]. Pieejams:

<http://visc.gov.lv/saturs/profizgl/metmat.shtml>

10. Slimnīcu darbība un sociālā aprūpe ar izmitināšanu

Q SADAĻA – VESELĪBA UN SOCIĀLĀ APRŪPE

37.	86	86.1	Slimnīcu darbība
38.	87	Visas	Sociālā aprūpe ar izmitināšanu

Izmantojamie avoti:

Darba aizsardzības apmācību modulis (mācību programma) profesionālās izglītības iestādēs "Veselības aprūpe un sociālie pakalpojumi" [skatīts 2013. gada 27. martā]. Pieejams:

<http://visc.gov.lv/saturs/profizgl/metmat.shtml>

Darba aizsardzības prakses standarts veselības un sociālās aprūpes nozarei. Rīga, 2013, 148 lpp. [skatīts 2013.gada 18.aprīlī]. Pieejams: <http://osha.lv/lv/publications/files/57-2011-prakses-standarts-veselibas-aprupe.pdf>

Veselības aprūpes iestādes, Ieteikumi svarīgāko darba vides problēmu risināšanai. Rīga, 2003, 29 lpp. [skatīts 2013. gada 27. martā]. Pieejams:

http://osha.lv/lv/publications/docs/veselibas_aprup_a5.pdf

Mācību metožu skaidrojums

Mācību metodes, metodiskie paņēmieni	Skaidrojums
Apskats	Pedagogs rosina izzināt situāciju par kādu jautājumu. Izglītojamie vāc informāciju, veicot aptauju, anketēšanu, uzzinot datus, rezultātus apkopo rakstveidā.
Avotu analīze	Pedagogs prasīti atrast un apkopot informāciju, to analizēt un saskatīt ekonomikas problēmas un risinājumus ikdienas dzīvē.
Darbs ar tekstu	Pedagogs piedāvā tekstus lasīšanai (atbilstoši izglītojamo lasīšanas tehnikas apguves līmenim) vai ierakstītus tekstus audio/videokasetēs mācību uzdevumu veikšanai mācību stundā/mājās vai pašizglītībai. Izglītojamais iepazīstas ar tekstu un iegūst informāciju: veido jautājumus vai analizē, atbild uz jautājumiem – atbilstoši mācību uzdevumam.
Diskusija	Pedagogs (vai izglītojamie) piedāvā apspriešanai kādu tematu. Izglītojamie (grupa vai visa klase) iesaistās sarunā, argumentēti aizstāvēt savu viedokli.
<i>Debates</i>	Pedagogs (vai izglītojamie) piedāvā apspriešanai kādu apgalvojumu. Diviem izglītojamiem vai izglītojamo grupām ir uzdevums argumentēti aizstāvēt divus pretējus viedokļus. Debates var organizēt kā sacensības, kas notiek pēc zināmiem noteikumiem.
Eseja	Pedagogs aicina izglītojamos pēc noteiktas struktūras veidot rakstu darbu (pārspriedumu, domrakstu u.c.) par noteiktu tematu. Izglītojamie individuāli raksta, ievērojot noteikto darba struktūru un tematisko izklāsta veidu, izsakot savas domas, attieksmi.
<i>Argumentēta eseja</i>	Izglītojamie rakstveida darbā sistemātiski un argumentēti pamato savu viedokli par pedagoga doto tematu. Metode attīsta prasmi izmantot zināšanas, formulēt savu viedokli, atlasīt faktus un likumsakarības sava viedokļa pamatošanai, apkopot iepriekš teikto, secināt.
Informatīvo tehnoloģiju izmantošana	Pedagogs rosina izglītojamos izmantot datoru: a) informācijas iegūšanai no interneta vai CD ROM datu bāzēm u.tml.; b) informācijas apkopošanai. Attīsta prasmi izmantot dažādas informatīvās tehnoloģijas, noformēt darbu atbilstoši prasībām, prezentēt, atrast informāciju, izmantojot IT.
Intervija /aptauja	Izglītojamie iztaujā par noteiktu tematu vienu vai vairākus cilvēkus. Izglītojamie pēc sarunas apkopo rezultātus un formulē secinājumus.
Izpēte (izzināšana)	Pedagogs uzdod izpētīt kādu jautājumu vai problēmu. Izglītojamie izdomā jautājumus, uz kuriem jāmeklē atbildes, vāc informāciju, izvirza pieņēmumus, pārbauda tos, nosaka iespējamus risinājumus.

Mācību metodes, metodiskie paņēmieni	Skaidrojums
Jautājumi /atbildes	Pedagogs (vai izglītojamais) mutvārdos vai rakstiski uzdod jautājumus par noteiktu tēmu un atbild uz tiem. Pedagogs māca uzdot daudzveidīgus jautājumus.
Kooperatīvās mācīšanas metode	Pedagogs piedāvā izglītojamo grupām uzdevumu vai projekta darbu, kura veikšanai nepieciešama izglītojamo produktīva sadarbība, jo rezultāti ir atkarīgi no katra grupas dalībnieka paveiktā. Grupas dalībnieki ir ar dažādām zināšanām un spējām, mācās cits no cita, apmainās ar idejām un atbilstošu informāciju. Notiek aktīva mijiedarbība arī starp grupām. Pedagogs organizē norisi un konsultē izglītojamos.
<i>Grupu darbs</i>	Izglītojamiem sadalās grupās (pa 3 – 8 grupā), kurā katram grupas dalībniekam ir sava loma noteiktas problēmas kopīgai risināšanai, kopīga uzdevuma veikšanai. Pedagogs ir tikai darba organizētājs un konsultants. Grupu darba mērķis ir panākt, lai visi strādātu kopīgi, lai katrs izteiktu savas domas un pamazām visi kopīgi nonāktu pie secinājumiem.
<i>Lomu spēle</i>	Pedagogs mutvārdos vai rakstos piedāvā izglītojamiem mācību situācijas aprakstu (to iespējams atveidot lomās). Izglītojamie iejūtas atveidojamās lomās atbilstoši uzdevumam. Pārējie var vērot, pierakstīt un vērtēt, lai pēc situācijas izspēlēšanas piedalītos diskusijā.
<i>Projektu metode</i>	Pedagogs palīdz izglītojamajiem formulēt projekta mērķi, izveidot darba grupas, sniedz atbalstu projektu izveidē. Izglītojamie grupā formulē idejas un jautājumus, iegūst informāciju, pēta un risina problēmas, apkopo darba rezultātus un iepazīstina ar tiem pārējos izglītojamos. Projekti var tikt realizēti individuāli vai sadarbojoties grupās.
Kustību prasmju veidošanas sekmējošā	Metode vērsta uz darba tehnikas apgūšanu, t. i., to kustību prasmju apgūšanu, kuras raksturīgas izvēlētajam darba veidam.
Lekcija	Pedagogs izklāsta kāda temata saturu, tas var būt ideju, spriedumu, viedokļu, faktu materiālu apkopojumu, teoriju vai notikumu izklāsts. Izglītojamie klausās, veido pierakstus atbilstoši dotajam uzdevumam.
Mācību ekskursija	Katra izglītojamo grupa saņem uzdevumu, kas jāveic ekskursijas laikā. Pēc ekskursijas izglītojamie prezentē grupas uzdevuma izpildi. Veicina zināšanu apguvi, to lietošanu praksē, attīsta sociālās prasmes.
Netiešā uzskate	Lieto vizuālos mācību uzskates līdzekļus, piemēram, zīmējumus, video (VHS), fotogrāfijas, digitālos materiālus (DVD), spēļu laukumu maketus.
Praktiskais darbs	Izglītojamajam jāveic praktisks uzdevums, kura laikā jāizgatavo noteikts objekts, jāveic mērījumi dabā un nepieciešamie aprēķini vai jāveic cits uzdevums, kura izpildei nepieciešamie dati jāiegūst patstāvīgi.

Mācību metodes, metodiskie paņēmieni	Skaidrojums
Prāta vētra	Pedagogs (vai izglītojamie) izvirza jautājumu vai problēmu vai iepazīstina ar tematu. Izglītojamie izsaka iespējamās atbildes, idejas, būtiskus vārdus u.tml., uzmanīgi klausoties, papildinot, bet nekomentējot un nevērtējot citu idejas.
Problēmu risināšana	Pedagogs formulē problēmu, kuras risināšanā iesaistās izglītojamie. Izglītojamie precīzē problēmas jautājumu, izdomā risinājuma plānu īsteno to, izvērtē rezultātu, vai tās ir uzdotās problēmas atrisinājums, vai problēmu varētu risināt citādāk.
Situācijas analīze	Pedagogs vai izglītojamais rakstiski vai mutiski piedāvā izglītojamiem reālas situācijas aprakstu un uzdod atbildēt uz jautājumiem par šo situāciju. Izglītojamie pārrunā, analizē, pieraksta, secina, veido kopsavilkumus vai ieteikumus.
Spēles	Pedagogs ir sagatavojis atbilstošajam tematam galda spēli vai kustību spēli un iepazīstina ar tās noteikumiem. Izglītojamie iesaistās spēlē. Spēli pēc pedagoga norādījumiem var sagatavot arī izglītojamie.
Testa vai krustvārdu mīklas sagatavošana	Izglītojamajam tiek dota tēma, par kuru jāgatavo tests vai krustvārdu mīkla.
Tiešā uzskate	Metodiski pareizs demonstrējums, kuru veic pedagogs. Pedagogs kustību demonstrē lēnām, precīzi, ar nepieciešamo amplitūdu, spēku, uzsverot kustību raksturīgākās detaļas. Mācīšanas procesa laikā jāmaina vienas kustības demonstrējums (viena kustību cikla) ar atsevišķu kustību elementu un stāvokļa demonstrējumu.
<i>Demonstrēšana</i>	Pedagogs vai izglītojamais rāda un stāsta pārējiem izglītojamajiem, kā kaut ko dara.
Uzdevumu risināšana	Pedagogs vai izglītojamais izstrādā vai izvēlas vārdiem vai simboliem veidotus darbību aprakstus. Izglītojamais, analītiski kritiski spriežot, meklē to risinājumu. 1. Pamatuzdevumu izpilde. 2. Reālas problēmas risināšana. 3. Matemātiskā modelēšana.
Vārdiskā (stāstījums, izskaidrojums, pārrunas, analīze, apspriede)	Metodi lieto lakoniski, izmantojot pareizu terminoloģiju un sasaistot ar dažādām uzskates metodēm. Tās uzdevums ir radīt izglītojamajam priekšstatu par apgūstamo tematu, terminoloģiju, vingrinājumiem. Ar šīs metodes palīdzību tiek iegūtas teorētiskās zināšanas.
Vizualizēšana	Pedagogs vai izglītojamie izmanto vai patstāvīgi izveido dažādus simboliskus uzskates līdzekļus – domu kartes, shēmas, diagrammas, tabulas, plānus, kartes, zīmējumus u.c. (simboliskie uzskates līdzekļi ir īstenības objektu attēli ar vārdu, simbolu un krāsu palīdzību).